

(Τὸ ἐν Λειψίᾳ τεράστιον Μνημεῖον, τὸ ἰδούθεν ἐπὶ τῇ 100ετηρίδι
τῆς αὐτόθι ἡττῆς τοῦ Μεγ. Ναπολέοντος)

VÖLKERSCHLACHTDENKMAL

[1813 – 1913]

ΑΤΑ τὴν βραχυχρόνιον ἐν Λειψίᾳ διαμονήν μου, ἔτυχε νὰ
ἐπισκεφθῶ τὸ παρὰ τὸ προάστειον Propstheida μνημεῖον
τῆς μάχης τῶν λαῶν, ὅπερ ὁ γερμανικὸς πατριωτισμὸς ἀνεγεί-
ρει εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἡττῆς τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος κατὰ
τὸ ἔτος 1813. Τὴν 18 Οκτωβρίου 1913 συμπληροῦται ἀκριβῶς
ἔκατονταετηρίς ἀπὸ τῆς ἴστορικῆς διὰ τοὺς Γερμανοὺς ἡμέρας,
καθ' ἣν ὁ μέγας στρατηλάτης ἡναγκάζετο πρὸς τὸ ἑσπέρας νὰ
ὑποχωρήσῃ πρὸ τῶν ἡνωμένων Αὐστροπρωσσικῶν δυνάμεων,
καὶ νὰ ἔγκαταλείψῃ τὴν Λειψίαν, κατὰ τοὺς Γερμανοὺς μὲν
ἡττηθείς, κατὰ τοὺς Γάλλους δὲ ἀπλῶς ὑποχωρήσας, διότι ἥρ-
χισε νὰ ἀμφιβάλλῃ περὶ τῆς εἰλικρινείας τῶν συμμάχων του
Σαξώνων. Περιγράφων τὸ μνημεῖον, δὲν ἔχω ἀξιώσεις νὰ ἐκ-
φέρω κρίσεις ἴστορικὰς οὕτε νὰ συζητήσω τὰς λεπτομερείας τῆς
μάχης. Ἀπλῶς μόνον θὰ ἀναφέρω ὅ,τι ἤκουσα παρὰ τοῦ ὅδη-
γοῦ, ὃ ὅποιος ἡγούμενος μιᾶς ὁμάδος ἐπισκεπτῶν τοῦ μνημείου,
πάντων Γερμανῶν ἐκτὸς ἐμοῦ καὶ ἐνὸς ἄλλου "Ἐλληνος, ἐπα-
νελάμβανεν ὡς παταγάλλος μηχανικῶς ὅ,τι ἀπὸ τόσων ἐτῶν ἐν
τῇ ὑπηρεσίᾳ διατελῶν ἔχει ἐκμάθει.

Ἡ ἡττα, ἥ ἀπλῶς ἡ ὑποχώρησις τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος κατὰ τὸ 1813, ἔχει διὰ τὴν ἐθνικὴν ἴστοριάν τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ ἴδιαιτέραν σημασίαν, καθ' ὅτι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀρχεται κυρίως ἡ ἀναγέννησις τοῦ γερμανικοῦ ἐθνους, διὰ νὰ καταλήξῃ εἰς τὸν σημερινὸν σχηματισμὸν τοῦ μεγάλου Γερμανικοῦ Κράτους, διὰ τῆς παγγερμανικῆς ἐνόσεως τοῦ 1871 καὶ τῆς στέψεως τοῦ βασιλέως τῆς Πρωσσίας ὡς Γερμανοῦ Αὐτοκράτορος ἐν Βερσαλλίαις. Εἰς ἀνάμνησιν ὅθεν τοῦ ἴστορικοῦ τούτου γεγονότος, πρωτοβουλίᾳ τοῦ Γερμανικοῦ Πατριωτικοῦ Συνδέσμου καὶ ἀναλόμασι τῆς Αὐτοκρατορίας, ἀπεφασίσθη ἡ ἀνέγερσις τοῦ κολοσσαίου τούτου μνημείου, τοῦ ὅποιου ὁ μὲν θεμέλιος λίθος κατετέθη τὴν 18 Ὀκτωβρίου 1898, τὰ δὲ ἐγκαίνια αὐτοῦ τελεσθήσονται τὴν 18 Ὀκτωβρίου 1913. Ἡ ὅλη δαπάνη προϋπελογίσθη εἰς 6,000,000 μάρκων. Τὸ μνημεῖον εἶνε πράγματι τεράστιον, ὥψους 91 μέτρων ἐκ σκληροῦ πωρώδους λίθου, ἐν τῷ συνόλῳ του δὲ ἐκφράζει τὸ βαρύ, ἄκαμπτον καὶ ἀγέρωχον τοῦ Γερμανικοῦ χαρακτῆρος. Μ' ὅλον τὸ ἐπιβάλλον, ὅπερ παρουσιάζει ἡ ἀρχιτεκτονικὴ καὶ αἱ πλουσίως συμβολικαὶ γλυπτικαὶ παραστάσεις τῆς προσόψεως, τῶν ἐσωτερικῶν τοιχωμάτων καὶ τοῦ θόλου, τὸ Völkerschlachtdenkmal εἶναι ἔνας ὅγκος ἄνευ χάριτος. Ἐπὶ τῆς προσόψεως ὑπάρχει μεγάλη συμβολικὴ ἀνάγλυφος παράστασις τοῦ Kriegsgott τῶν Γερμανῶν, τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ, ὑπὸ τὸ γιγάντειον ἔιφος τοῦ ὅποιου ἔξαπλοῦνται αἱ σημαῖαι καὶ οἱ αὐτοκρατορικοὶ ἀετοὶ τοῦ Ναπολέοντος, ὃν μαλέοι δὲ πολεμισταὶ ψυχορραγοῦντες ἀτενίζουσι τὸν ἀνατέλλοντα ἥλιον τῆς Γερμανικῆς Ἐλευθερίας. Τὸ ἀνάγλυφον ἔχει ὥψος 18 μέτρων, θὰ ἀντικατοπτρίζεται δὲ ἐντὸς τῆς μεγάλης σχετικῆς τεχνητῆς λίμνης, ἥτις προηγεῖται τοῦ μνημείου ἐπιστεφόμενον ὑπὸ τῆς ἐπιγραφῆς Gott mit uns (ὁ Θεὸς μεθ' ἡμῶν).

Τὰ ἐσωτερικὰ τοιχώματα τοῦ πρώτου πατώματος κοσμοῦνται δι' ἑπτὰ συμβολικῶν ἀναγλύφων προσωπίδων συμβολίζουσῶν τὰς τύχας τοῦ πολέμου, τὸ δὲ δεύτερον πάτωμα περιέχει τέσσαρας ἄλλας συμβολικὰς παραστάσεις: τοῦ ἐνθουσιασμοῦ (Begeisterung), τῆς γενναιοτητος (Tapferkeit), τῆς πίστεως (Glaube) καὶ τῆς πρὸς τὸν θάνατον περιφρόνησεως (Todesverachtung). Ὁ θόλος ἐπίσης περικοσμεῖται δι' ἐνὸς θαυμασίου πραγματικῶς ἀναγλύφου συμπλέγματος 320 ἵπτεων πολεμιστῶν.

"Οσον ἀφορᾷ τὸν προορισμὸν τοῦ μνημείου, ὁ ὄδηγὸς μᾶς ἔλεγεν, ὅτι κρατοῦσι δύο γνῶμαι: κατὰ τὴν μὲν, θὰ χρησιμοποιηθῇ ὡς τάφος τῶν μεγάλων ἀνδρῶν καὶ ἡρώων τῆς Γερμανίας, κατὶ τι ἀνάλογον δηλ. πρὸς τὸ Πάνθεον τῶν Παρούσιων κατὰ δὲ τὴν ἄλλην, θὰ συμβολίζῃ τὴν Γερμανικὴν ἐνότητα ὡς στέμμα νίκης τοῦ Γερμανικοῦ λαοῦ (Siegeskrönung). Ἡ πρὸς τὸ Μνημεῖον ἄγουσα καὶ ἐν κατασκευῇ ἔτι εὑρισκο-

μένη ὁδὸς θὰ φέρῃ τὸ ὄνομα τῆς 18 Ὁκτωβρίου, θὰ ἐγκαινιάσθῃ δὲ καὶ αὐτῇ μετὰ τοῦ μνημείου τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὑπὸ τοῦ Κάϊζερ, δὲ διποῖς τίς οἶδε τί μύδρους καὶ τί ἀπειλὰς πάλιν θὰ ἔκτοξεύσῃ κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς Γερμανίας.

[Βιέννη, Ἰούνιος 1912]

K. ΤΣΙΤΣΕΛΙΚΗΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΞΕΝΗΝ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗΝ

ΤΟ ΘΕΡΟΣ
("Εργον τοῦ ζωγράφου Γουμάν)